

Facultade de Filoloxía e Tradución

(*)

Horarios

Horarios

http://webs.uvigo.es/fft/index.php?option=com_rokdownloads&view=folder&Itemid=74

Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
ODIEV01DIEH03001	Introdución á literatura clásica antiga (I): A literatura grega ata o século IV a.c.	1c	6
ODIEV01DIEH03002	Introdución á literatura clásica antiga (II): A literatura grega e romana desde o século III a.c. ata o século II d.c.	2c	6
ODIEV01DIEH05001	Historia de España	1c	6
ODIEV01DIEH05002	Historia da Unión Europea	2c	6
ODIEV01DIEH10001	Información e comunicación en español	1c	6
ODIEV01DIEH11001	Leccións de literatura española e hispanoamericana	1c	6
ODIEV01DIEH11002	Leccións de literatura española e hispanoamericana	2c	6
ODIEV01DIEH12001	Bilingüismo e educación bilingüe	1c	6
ODIEV01DIEH12002	Linguas, comunicación e culturas	1c	6
ODIEV01DIEH12003	Lingua, sociedade e cognición	1c	6
ODIEV01DIEH12004	Comunicación intercultural	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución á literatura clásica antiga (I): A literatura grega ata o século IV a.c.**

Materia	Introdución á literatura clásica antiga (I): A literatura grega ata o século IV a.c.			
Código	ODIEV01DIEH03001			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Ledo Lemos, Francisco José			
Profesorado	Ledo Lemos, Francisco José			
Correo-e	ledolemos@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia específica para alumnos estranxeiros con bo nivel de español. Introdución xeral á literatura grega antiga, desde as súas orixes até o século IV a.C.			

Competencias

Código	
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que o estudantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.
CG2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permita ao estudantado acceder ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.
CG4	Mellora da capacidade de comunicación en español, galego e portugués en diferentes contextos profesionais, traballando as destrezas de comprensión e expresión orais e escritas.
CG6	Ser quen de apreciar outras culturas e expresións artísticas e competentes para sensibilizar á contorna propia na apreciación da diversidade intercultural. Explorar ademais as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudadas no grao.
CE2	Coñecemento da gramática das linguas galega, española e portuguesa.
CE6	Coñecemento dos conceptos e métodos da análise literaria.
CE10	Coñecemento dos conceptos e métodos da literatura comparada.
CE11	Coñecemento da evolución histórica interna e externa do español.
CE15	Coñecemento das repercusións lingüísticas e interculturais do contacto de linguas.
CT1	Capacidade de aplicar os coñecementos á práctica
CT4	Capacidade para adaptarse a novas situacións.
CT6	Capacidade de xestionar a información.
CT7	Apreciación da diversidade e a multiculturalidade.
CT8	Habilidade para traballar de forma autónoma.
CT9	Capacidade crítica e de autocrítica.
CT10	Capacidade de análise e síntese.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ao terminar con éxito esta materia os estudantes serán capaces de coñecer as principais épocas da literatura grega antiga, contextualizalas no conxunto da historia universal e situar nelas os autores literarios máis relevantes.	CB2 CG1 CE2 CT1 CB3 CG2 CE6 CT4 CB5 CG4 CE10 CT6 CG6 CE11 CT7 CE15 CT8 CT9 CT10

Contidos	
Tema	
As grandes etapas da Antigüedad Greco-Romana	A división tripartita tradicional da historia de Europa (Antigüedad / Idade Media / Idade Moderna). As grandes etapas da historia antiga de Grecia (Heróica / Arcaica / Clásica / Helenística) e de Roma (Monarquía / República / Imperio) e as súas subdivisións.
A transmisión textual	Os materiais de escritura e a súa pervivencia. Bibliotecas e editores na Antigüedad. A edición crítica.
A Protohistoria de Grecia	A Época Minoica A Época Micénica O mito e a arqueoloxía
A época Arcaica: evolución política e social	A escritura alfabética. As migracións e colonizacións. Os hoplitas e os cambios sociais.
Homero e Hesíodo	A dicción formular ¿Que podemos saber de Homero? O contido mítico da Ilíada e a Odisea Hesíodo: o primeiro europeo individualizado A Teogonía Os Traballos e os Días
A poesía da Época Arcaica	Os xéneros: épica / elixía / lírica / yambo. Tirteo: o ascenso de Esparta. Arquíloco: a aparición do cómico. Safo: o individuo e o sentimento. Solón: os problemas sociais e políticos en Atenas. Teógnis: o resentimento da aristocracia. Anacreonte: o viño e o amor. Píndaro: a poesía lírica coral.
O século V: política e sociedade	Das Guerras Médicas á Guerra do Peloponeso.
O século V: a sofística e a filosofía	Dos presocráticos aos sofistas.
O século V: o teatro	As orixes do teatro. A traxedia: Esquilo, Sófocles e Eurípides. A Comedia Vella: Aristófanes
O século V: a historia	Heródoto Tucídides
O século IV: política e sociedade	Da hexemonía espartana á ascensión de Macedonia. Democracia e oligarquía en Atenas.
O século IV: a filosofía	As grandes escolas filosóficas atenienses: Sócrates, Platón, Aristóteles. Os cínicos.
O século IV: Alejandro Magno e o inicio da Época Helenística.	As conquistas de Alejandro e os reinos dos Diádocos. O último ateniense: Demóstenes. A filosofía moral: Epicureos e Estoicos. A evolución do teatro: a Comedia Nova.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	52	72
Traballo tutelado	20	50	70
Exame de preguntas obxectivas	8	0	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición de datos sobre épocas e autores por parte do profesor.
Traballo tutelado	Comentarios de texto.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Os alumnos poderán consultar as súas dúbidas non só nas titorías oficiais, senón tamén por correo electrónico.
Traballo tutelado	Os alumnos poderán consultar as súas dúbidas non só nas titorías oficiais, senón tamén por correo electrónico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Dadas as dificultades idiomáticas dos alumnos, óptase por facer probas de tipo obxectivo. Ademais da proba final (na data oficial), faranse outras probas ao longo do cuadrimestre. Os alumnos poderán optar por ser puntuados exclusivamente pola proba final, ou que se teñan en conta as outras probas secundarias	100	CB2 CG1 CE2 CT1 CB3 CG2 CE6 CT4 CB5 CG4 CE10 CT6 CG6 CE11 CT7 CE15 CT8 CT9 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a segunda edición de actas haberá unha proba (semellante á final da primeira edición de actas) na data que dispoña a facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AA.VV., **Brill's New Pauly: Encyclopedia of the Ancient World (22 vol.)**, Brill, 2006 ss.

Alsina, J., **Literatura griega**, Ariel, 1967

Bianchi-Bandinelli, R. (ed.), **Historia y civilización de los griegos, vols. I-IX**, Icaria, 1982-1984

Bowra, C.M., **Introducción a la literatura griega**, Gredos, 2008

Cantarella, R., **La Literatura Griega Clásica**, Losada, 1971

Cataudella, Q., **Historia de la literatura griega**, Iberia, 1967

Grimal, P., **Diccionario de la Mitología Griega y Romana**, Paidós, 1981

Howatson, M.C., **Diccionario abreviado de la Literatura clásica**, Alianza Editorial, 1999

López Férez, J.A. (ed.), **Historia de la Literatura Griega**, Cátedra, 1988

Pauly, August Friedrich & Georg Wissowa (ed.), **Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft**, 1893-1980

Romily, J. de, **Précis de littérature grecque**, PUF, 1980

Saïd, S., Trédé, M. & Le Boulluec, A., **Histoire de la littérature grecque**, PUF, 1997

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

É imprescindible que os alumnos teñan un bo nivel de español.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se modifican

A lección magistral será substituída pola lectura dos apuntamentos que están a disposición dos alumnos en Faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ó alumnado (titorías)

As titorías presenciais serán substituídas por titorías virtuais e consultas por correo electrónico.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

As probas e exercizos presenciais serán substituídos por cuestionarios virtuais en Faitic.

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os

grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introducción á literatura clásica antiga (II): A literatura grega e romana desde o século III a.c. ata o século II d.c.**

Materia	Introdución á literatura clásica antiga (II): A literatura grega e romana desde o século III a.c. ata o século II d.c.			
Código	ODIEV01DIEH03002			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia de España**

Materia	Historia de España			
Código	ODIEV01DIEH05001			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da Unión Europea**

Materia	Historia da Unión Europea			
Código	ODIEV01DIEH05002			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Domínguez Castro, Luís			
Profesorado	Domínguez Castro, Luís			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende familiarizar ao alumnado de intercambio coa historia da UE, enriqueciéndonos mutuamente coa visión que deste proceso histórico se ten en cada un dos países de orixe do alumnado.			

Competencias

Código	
CB1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que o estudantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que o estudantado poida transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG6	Ser quen de apreciar outras culturas e expresións artísticas e competentes para sensibilizar á contorna propia na apreciación da diversidade intercultural. Explorar ademais as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudadas no grao.
CG8	Capacidade para participar en debates e actividades de grupo e organizalos, desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico.
CG10	Integrar coñecementos e poder desenvolver un proceso de comunicación sólido a partir dunha información que, aínda que sexa incompleta, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas ao proceso comunicativo.
CE24	Coñecemento de culturas e civilizacións estranxeiras
CE30	Destreza para a procura de información/documentación
CE34	Posuír unha ampla cultura
CE47	Coñecementos de cultura xeral e civilización
CT4	Capacidade para adaptarse a novas situacións.
CT7	Apreciación da diversidade e a multiculturalidade.
CT9	Capacidade crítica e de autocrítica.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Comprensión dos condicionantes políticos, económicos, sociais e culturais que están na orixe da construción europea	CB1	CG6	CE24	CT7
	CB2	CG8	CE30	CT9
	CB3	CG10	CE34	
	CB4			
Adquisición de coñecementos para poder entender o proceso de construción europea e a súa evolución histórica	CB5	CG6	CE24	CT4
		CG8	CE30	
		CG10	CE47	

Contidos

Tema
------

1. OS FUNDAMENTOS DO PROCESO DA CONSTRUCCIÓN EUROPEA (1945-1949)	<ul style="list-style-type: none"> - O proxecto Paneuropa. - O Memorando de A. Briand. - O Movemento Europeo. - A conxuntura histórica (1945-1949). - A cooperación económica. - A cooperación militar. - A cooperación política.
2. O NACEMENTO DAS COMUNIDADES EUROPEAS (1950-1958)	<ul style="list-style-type: none"> - A primeira integración económica: do Benelux á CECA. - A integración militar: da CED á UEO. - A integración política. - A segunda integración económica: los Tratados de Roma.
3. A EUROPA DOS SEIS (1958-1972)	<ul style="list-style-type: none"> - O desenvolvemento interno da Europa dos Seis: as políticas comúns e as políticas complementarias. - Os británicos e a Europa dos Seis: da EFTA as solicitudes de adhesión. - De Gaulle e a Europa dos seis: dos Plans Fouchet á crise da cadeira baleira. - O Cumio da Haia de 1969.
4. DA EUROPA DOS SEIS Á EUROPA DOS DOCE (1973-1994)	<ul style="list-style-type: none"> - O marco histórico. - O desenvolvemento institucional: o Consello Europeo e o Parlamento Europeo reforzado. - A evolución das políticas comunitarias. - Os problemas internos. - A Presidencia Delors (1985-1994). - A Acta Única Europea. - O Tratado de Maastricht.
5. A UNIÓN EUROPEA DE MAASTRICHT Á LISBOA (1994-2009)	<ul style="list-style-type: none"> - A dinámica interna comunitaria. - O desenvolvemento das políticas comunitarias. - A ampliación ao Este. - O Tratado de Amsterdam. - O Tratado de Niza. - O Tratado polo que se institúe unha Constitución para Europa. - O Tratado de Lisboa.
6. A UNIÓN EUROPEA DA GRAN RECESIÓN Á COVID-19 (2009-2020)	<ul style="list-style-type: none"> - O marco histórico. - A Gran Recesión e Europa. - A evolución das políticas comunitarias - O Brexit.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	2	4
Lección maxistral	46	80	126
Exame de preguntas obxectivas	4	16	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Presentación do curso e do programa.
Lección maxistral	Tarefas de xestión e administración da conta do alumnado en TEMA. Exposición dos seis temas que compoñen a materia. As exposicións serán completadas coa lectura e debate de artigos da prensa diaria que aborden o proceso de integración europea en todos os seus aspectos, contrastando as informacións coas opinións do alumnado desde as súas diferentes ópticas nacionais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada realizarase tanto no horario de titorías oficial como por medio do correo electrónico, atendendo as distintas necesidades do alumnado, en función das actividades que se realicen e das metodoloxías docentes empregadas.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	A atención personalizada realizarase tanto no horario de titorías oficial como por medio do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas obxectivas	O alumnado realizará dous cuestionarios de resposta múltiple. O primeiro na segunda semana do mes de marzo. O segundo na última semana lectiva do curso. Cada cuestionario valorarase de 0 a 5 puntos, nunha escala de 0 a 10.	100	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG6 CG8 CG10	CE24 CE30 CE34 CE47	CT4 CT7 CT9

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non poida realizar os dous cuestionarios ou que non supere algún deles, terá que realizar outro cuestionario cos contidos dos temas incluídos naqueles que non tivera feito ou superado.

Na convocatoria de xullo, o alumnado que non tivera superado a primeira edición terá que realizar outro cuestionario cos contidos dos temas incluídos naqueles que non tivera feito ou superado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- CASTELLS, M. et al (eds.), **Las crisis de Europa**, Alianza Editorial, 2018
- FERNÁNDEZ NAVARRETE, D., **Historia de la Unión Europea**, Delta, 2010
- FERNÁNDEZ NAVARRETE, D., **Fundamentos económicos y políticos de la Unión Europea**, Delta, 2014
- LOTH, W., **Building Europe, a history of European integration**, De Gruyter, 2015
- MORENO JUSTE, A. y NÚÑEZ PENAS, V., **Historia de la construcción europea desde 1945**, Alianza Editorial, 2017

Bibliografía Complementaria

- FORNER, S., **La construcción de Europa: de las [guerras civiles] a la [unificación]**, Bblioteca Nueva, 2007
- FORNER, S., **Comprender Europa: claves de la integración europea**, Bblioteca Nueva, 2010
- KUNDANI, H., **La paradoja del poder alemán**, Galaxia Gutenberg, 2016
- MARTIN DE LA GUARDÍA, R. et al (Coords.), **Historia de la construcción europea**, Ariel, 2001

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se modifican

Clases maxistras: exposición por parte do profesor dos contidos da materia, durante a primeira hora de clase de cada sesión semanal. Ante a suspensión de clases presenciais, as clases substitúense por temas elaborados polo profesor en FAITIC.

Debates: presentación e discusión na aula dunha noticia do día, extraída dos medios de comunicación, relacionada coa Unión Europea. Ante a suspensión de clases presenciais, os debates substitúense por cuestionarios de autoavaliación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Faranse a través do despacho virtual e do correo electrónico.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Non haberá

* Outras modificacións

Cada semana, mentres dure a suspensión de clases, subirase a Faitic un cuestionario de autoavaliación de resposta múltiple, secuenciando a parte teórica da que se examinarán. Cada un deses cuestionarios incorporará un feedback coas razóns

que xustifican a corrección ou incorrección da resposta dada polo alumnado. Deste xeito,

poderán adquirir destrezas que lles permitan superar os cuestionarios de resposta múltiple da avaliación que tamén levarán incorporado a súa feedback

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Manteranse os dous cuestionarios, as súas datas de celebración e a súa porcentaxe na avaliación, pero en lugar de realizarse presencialmente na aula, faranse a través dos medios técnicos da UVigo.

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudiantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudiantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Información e comunicación en español**

Materia	Información e comunicación en español			
Código	ODIEV01DIEH10001			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Leccións de literatura española e hispanoamericana**

Materia	Leccións de literatura española e hispanoamericana			
Código	ODIEV01DIEH11001			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Literatura española e teoría da literatura			
Coordinador/a	Candelas Colodrón, Manuel Angel			
Profesorado	Candelas Colodrón, Manuel Angel			
Correo-e	mcande@uvigo.es			
Web				
Descrición	Estudo das principais obras da literatura española xeral			

Competencias

Código	
CB1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.
CG2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permita ao estudantado acceder ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.
CG5	Capacidade do estudantado para comprender as interrelacións pertinentes entre os diversos ámbitos de estudo que integran o título.
CG7	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüísticos e literarias.
CE3	Coñecemento da literatura galega, española e portuguesa.
CE6	Coñecemento dos conceptos e métodos da análise literaria.
CE9	Coñecemento de retórica e estilística.
CE46	Capacidade de aprendizaxe autónoma
CE47	Coñecementos de cultura xeral e civilización
CE49	Capacidade de razoamento crítico
CE57	Coñecemento de culturas e civilizacións estranxeiras
CE67	Posuír unha ampla cultura
CE80	Coñecementos de cultura xeral e civilización
CT3	Coñecementos xerais sobre a área de estudo (lingüística, linguas galega, española, portuguesa, latina, literaturas, tecnoloxías, estudos culturais)
CT5	Capacidade de xerar novas ideas.
CT6	Capacidade de xestionar a información.
CT9	Capacidade crítica e de autocrítica.
CT10	Capacidade de análise e síntese.
CT16	Resolución de problemas
CT21	Razoamento crítico
CT27	Aprendizaxe autónoma
CT29	Comprensión doutras culturas e costumes
CT30	Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecemento dos principais fitos da literatura escrita en lingua española, con especial atención aos contextos socioculturais en que se producen.

CB1 CG1 CE3 CT3
 CB2 CG2 CE6 CT5
 CB5 CG5 CE9 CT6
 CG7 CE46 CT9
 CE47 CT10
 CE49 CT16
 CE57 CT21
 CE67 CT27
 CE80 CT29
 CT30

Contidos

Tema

LECCIÓN DE LITERATURA

1. Poesía medieval: romancero.
2. A narrativa dos séculos XVI e XVII.
3. Miguel de Cervantes.
4. A poesía dos séculos XVI e XVII.
5. O teatro do século XVII.
6. O romanticismo.
7. A narración realista e naturalista.
8. A literatura española do século XX.
9. A literatura hispanoamericana.
10. A literatura española do século XXI.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	2	3
Lección maxistral	22	0	22
Resolución de problemas	16	64	80
Seminario	6	24	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	O día de comezo de curso explicaranse os pormenores nunha sesión dunha hora de duración.
Lección maxistral	Todos os temas terán unha exposición maxistral, de carácter xeral.
Resolución de problemas	LECTURAS: 1. Antoloxía de romancero. 2. Lazarillo de Tormes. 3. Rinconete e Cortadillo. O coloquio dos cans. 4. Antoloxía de poesía dos séculos XVI e XVII. 5. O cabaleiro de Olmedo, de Lope de Veiga. 6. Contos de Emilia Pardo Bazán. 8. Poeta en Nova York, de Federico García Lorca. 9. Crónica do rei pasmado, de Torrente Ballester. 10. Antoloxía de textos de literatura hispanoamericana.
Seminario	Cunha periodicidade bisemanal, tratarei de pór en cuestión boa parte do desenvolvemento do curso, con consultas sobre o coñecemento e a capacidade crítica do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Con carácter mensual, haberá unha reunión co alumnado para comprobar o grao de transmisión dos coñecementos e da información proporcionada.
-----------	---

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
------------	-------------------------------------

Resolución de problemas	Un exame final deste prototipo 1) Menciona polo menos os títulos de tres romances lidos en clase. 2) ¿De quen son as voces deses romances? 3) Describe brevemente os personaxes pertencentes ao clero no Lazarillo de Tormes. 4) ¿En que consiste a ironía do relato? 5) Describe brevemente algúns dos personaxes que aparecen na licenciado Vidreira de Cervantes. 6) Os espazos da representación teatral no século XVII español. 7) Menciona tres poemas de Poeta en New York e describe o tema e os motivos desenvolvidos neles.	80	CB1 CB5	CG2 CG5	CE3 CE6	CT16 CT27
Resolución de problemas e/ou exercicios	Lectura e comentario dunha novela contemporánea.	20	CB1 CB5	CG2 CG5	CE3 CE6	CT21 CT29 CT30

Outros comentarios sobre a Avaliación

O exame final coincidirá co segundo dos exercicios. O que non fixo o primeiro exercicio deberá facelo nese momento.

Para a semipresencialidade, o alumno/a deberá poñerse en contacto co profesor para programar a avaliación. Esta consistirá basicamente en comentarios de textos (polo menos tres) e nun traballo orixinal de polo menos 30 folios (espazo simple, letra tipo Garamond 12) sobre un apartado concreto do programa.

Para a convocatoria de xullo o exame final terá a mesma estrutura.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pardo Bazán, **Cuentos**, Random House,

Bibliografía Complementaria

Romancero, Crítica,

Lazarillo de Tormes, Crítica,

Cervantes, **Rinconete y Cortadillo**, Crítica,

Lope de Vega, **El caballero de Olmedo**, Crítica,

García Lorca, **Poeta en Nueva York**, Galaxia Gutemberg,

García Lorca, **Poeta en Nueva York**, Galaxia Gutemberg,

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Aumentaranse os traballos sobre os textos recomendados en clase e diminuiranse as clases virtuais. Pero tentarase, en todo momento, manter as metodoloxías co concurso da clase virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

As Probas mantéñense: só modifícase a maneira de realizar o exame vía online, a través da plataforma Faitic, coa entrega do exercicio no período requirido, escrito a man e enviado a través do formato foto por correo electrónico.

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as

metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Leccións de literatura española e hispanoamericana**

Materia	Leccións de literatura española e hispanoamericana			
Código	ODIEV01DIEH11002			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Literatura española e teoría da literatura			
Coordinador/a	Ribao Pereira, Montserrat			
Profesorado	Placín Alonso, Leticia Ribao Pereira, Montserrat			
Correo-e	ribao@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo das principais estéticas, autores e obras da literatura española.			

Competencias

Código				
CB1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
CB3	Que o estudantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
CB4	Que o estudantado poida transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
CG1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.			
CG2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permita ao estudantado acceder ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.			
CG3	Capacidade do estudantado no manexo das novas tecnoloxías da información e da comunicación aplicadas ao campo dos estudos lingüísticos e literarios.			
CG6	Ser quen de apreciar outras culturas e expresións artísticas e competentes para sensibilizar á contorna propia na apreciación da diversidade intercultural. Explorar ademais as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudadas no grao.			
CG7	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüísticos e literarios.			
CG8	Capacidade para participar en debates e actividades de grupo e organizalos, desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico.			
CG9	Posuír as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de xeito autónomo baseándose nos coñecementos adquiridos e no uso das novas tecnoloxías.			
CG10	Integrar coñecementos e poder desenvolver un proceso de comunicación sólido a partir dunha información que, aínda que sexa incompleta, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas ao proceso comunicativo.			
CE3	Coñecemento da literatura galega, española e portuguesa.			
CE6	Coñecemento dos conceptos e métodos da análise literaria.			
CE7	Coñecemento das correntes teóricas e metodolóxicas da teoría e crítica literaria.			
CE19	Capacidade para avaliar criticamente a bibliografía consultada e encadrala nunha perspectiva teórica.			
CT3	Coñecementos xerais sobre a área de estudo (lingüística, linguas galega, española, portuguesa, latina, literaturas, tecnoloxías, estudos culturais)			
CT9	Capacidade crítica e de autocrítica.			
CT10	Capacidade de análise e síntese.			
CT11	Capacidade para manexar a bibliografía consultada e para citala axeitadamente.			
CT12	Respecto pola ética profesional e, en particular, pola propiedade intelectual.			

Resultados de aprendizaxe					
Resultados de aprendizaxe	Competencias				
Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais en español, de acordo coas convencións académicas, e argumentando os razoamentos expostos.	CB1	CG1	CE3	CT3	
	CB2	CG2	CE6	CT9	
	CB3	CG3	CE7	CT10	
	CB4	CG6	CE19	CT11	
	CB5	CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			
	Formular razoamentos críticos no ámbito do estudo literario co fin de adquirir métodos sólidos de análises, que transcendan a simple aproximación *intuitiva aos textos obxecto de estudo.	CB1	CG1	CE3	CT3
		CB2	CG2	CE6	CT9
CB3		CG3	CE7	CT10	
CB4		CG6	CE19	CT11	
CB5		CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			
Mostrar sensibilidade cara ás achegas feitas polas mulleres á literatura e á cultura española, nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. Entender as funcións do canon, a súa formación e os seus axentes, e valorar as exclusións que xera.		CB1	CG1	CE3	CT3
		CB2	CG2	CE6	CT9
	CB3	CG3	CE7	CT10	
	CB4	CG6	CE19	CT11	
	CB5	CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			
	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes dos estudos literarios para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.	CB1	CG1	CE3	CT3
		CB2	CG2	CE6	CT9
CB3		CG3	CE7	CT10	
CB4		CG6	CE19	CT11	
CB5		CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			
Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado		CB1	CG1	CE3	CT3
		CB2	CG2	CE6	CT9
	CB3	CG3	CE7	CT10	
	CB4	CG6	CE19	CT11	
	CB5	CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			
	Que o alumnado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	CB1	CG1	CE3	CT3
		CB2	CG2	CE6	CT9
CB3		CG3	CE7	CT10	
CB4		CG6	CE19	CT11	
CB5		CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			
Identificar, comprender e apreciar as principais contribucións da literatura española.		CB1	CG1	CE3	CT3
		CB2	CG2	CE6	CT9
	CB3	CG3	CE7	CT10	
	CB4	CG6	CE19	CT11	
	CB5	CG7		CT12	
		CG8			
		CG9			
		CG10			

Contidos

Tema

1. Idade Media	As orixes da literatura en castelán. Poema de Mio Cid. Celestina.
2. Renacemento	Lazarillo.
3. Barroco	Lope de Veiga. Peribáñez.
4. Séculos XIX-XX	Zorrilla. Don Juan Tenorio Emilia Pardo Bazán. Contos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	0	7
Resolución de problemas	30	40	70
Lección maxistral	20	0	20
Seminario	5	0	5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	45	48

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado desenvolve exercicios na aula baixo as directrices e supervisión do docente. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do alumnado, como os controis de lectura
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan exercicios relacionados co comentario de textos e análises das obras de lectura obrigatoria. O alumnado debe desenvolver a reflexión literaria de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.
Seminario	Entrevista que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. De asistencia obrigada para o alumnado semipresencial.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Nas horas de titoría alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da materia como sobre as diferentes cuestións relativas ao desenvolvemento dos traballos. Os traballos realizados na aula e os exercicios resoltos na mesma contarán tamén, en todo momento, con esta atención personalizada. A atención por correo electrónico levará a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.
Resolución de problemas	Nas horas de titoría alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da materia como sobre as diferentes cuestións relativas ao desenvolvemento dos traballos. Os traballos realizados na aula e os exercicios resoltos na mesma contarán tamén, en todo momento, con esta atención personalizada. A atención por correo electrónico levará a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.
Lección maxistral	Nas sesións presenciais alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da materia como sobre as diferentes cuestións relativas ao desenvolvemento dos traballos. A atención por correo electrónico levará a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.
Seminario	Nas horas de titoría en grupo alumnas e alumnos poderán consultar, de maneira personalizada, calquera dúbida que teñan, tanto sobre os contidos da materia como sobre as diferentes cuestións relativas ao desenvolvemento dos traballos. A atención por correo electrónico levará a cabo NAS MESMAS HORAS das titorías presenciais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Reflexión sobre as lecturas. Comentarios de texto. Controis de lectura.	80	CB1 CG1 CE3 CT3 CB2 CG2 CE6 CT9 CB3 CG3 CE7 CT10 CB4 CG6 CE19 CT11 CB5 CG7 CT12 CG8 CG9 CG10

Exame de preguntas de desenvolvemento	Unha ou varias preguntas teóricas ou a partir de textos que demostren a asimilación específica de contidos, a capacidade de síntese e a comprensión global dos movementos estéticos que se abordan na materia.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10	CE3 CE6 CE7 CE19	CT3 CT9 CT10 CT11 CT12
---------------------------------------	--	----	---------------------------------	---	---------------------------	------------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para optar á avaliación continuada será necesario asistir regularmente a clase. Quen falte catro ou máis días ás sesións presenciais deberá optar obrigatoriamente polo modo de avaliación única.
- Para ter dereito á avaliación continuada o alumnado debe realizar, obrigatoriamente, as actividades diarias sobre cada tema.
- A nota resultante da avaliación continuada será a suma de até un 80% do total polos comentarios, controis ou reflexións textuais realizados en clase e até un 20% do total pola proba de resposta longa ou de desenvolvemento.
- A avaliación única consiste nunha proba global sobre a totalidade da materia do programa, nas datas fixadas pola Facultade.
- A data do exame da convocatoria de maio e xuño/xullo será a que fixe a Facultade.
- En calquera caso, para superar a materia é imprescindible demostrar corrección lingüística e ortográfica. Non aprobará quen incorra en plaxio

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Antoloxía de textos sobre los diferentes autores/as del programa, **Se facilitará en clase**, Camarero, Manuel, et al., **Antoloxía comentada de la literatura española.**, Castalia,

Recomendacións

Outros comentarios

É imprescindible ter un nivel mínimo de español para seguir con aproveitamento o desenvolvemento das clases.

É imprescindible ter vontade de ler e gusto pola lectura dos clásicos españois.

ABSTÉÑASE DE CURSAR ESTA MATERIA QUEN NON ESTUDIARA NUNCA ESPAÑOL.

Plan de Continxencias

Descrición

No caso de que a docencia deba ser non presencial, o estudantado seguirá as clases de modo síncrono ou asíncrono, dependendo das circunstancias; manteranse os mesmos contidos e a avaliación farase de modo telemático.

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bilingüismo e educación bilingüe**

Materia	Bilingüismo e educación bilingüe			
Código	ODIEV01DIEH12001			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Tradución e lingüística			
Coordinador/a	Rodríguez Yáñez, Xoan Paulo			
Profesorado	Rodríguez Yáñez, Xoan Paulo			
Correo-e	xoanp@uvigo.es			
Web	http://journals.equinoxpub.com/index.php/SS			
Descrición xeral	<p>Trátase de familiarizar ao alumnado co campo do bilingüismo e da educación bilingüe, así como coas numerosas ramificacións que o fenómeno do bilingüismo (incluíndo o plurilingüismo e o multilingüismo) posúe na vida cotiá da maior parte da poboación mundial.</p> <p>Os contidos, as prácticas e as lecturas estarán orientadas a capacitar ao alumnado para unha análise reflexiva da súa propia experiencia bilingüe (persoal, familiar, educativa, de parella, etc.) e a da súa contorna; tanto no seu país de orixe como a través da súa experiencia como aprendiz de linguas (L2, L3, L4, etc.) e, no caso concreto da súa estancia en Vigo, como aprendiz de español nunha situación de inmersión cultural.</p> <p>As pequenas tarefas de investigación desenvolvidas, contribuirán á sensibilización respecto das implicacións comunicativas, emocionais, identitarias, culturais e educativas que posúe un fenómeno de alcance crecente no mundo.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que o estudantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.
CG2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permita ao estudantado acceder ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.
CG6	Ser quen de apreciar outras culturas e expresións artísticas e competentes para sensibilizar á contorna propia na apreciación da diversidade intercultural. Explorar ademais as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudadas no grao.
CG9	Posuír as habelencias de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de xeito autónomo baseándose nos coñecementos adquiridos e no uso das novas tecnoloxías.
CE5	Coñecemento dos conceptos e métodos da análise lingüística.
CE15	Coñecemento das repercusións lingüísticas e interculturais do contacto de linguas.
CE19	Capacidade para avaliar criticamente a bibliografía consultada e encadrala nunha perspectiva teórica.
CT1	Capacidade de aplicar os coñecementos á práctica
CT5	Capacidade de xerar novas ideas.
CT7	Apreciación da diversidade e a multiculturalidade.
CT8	Habilidade para traballar de forma autónoma.
CT10	Capacidade de análise e síntese.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Dotar ao alumnado dos conceptos e da terminoloxía técnica imprescindibles, habituais no campo de investigación do bilingüismo. CB1 CG1 CE5 CT1
 CB2 CG2 CE15 CT5
 Capacitar ao alumnado para unha análise reflexiva da súa propia experiencia bilingüe (persoal, familiar, educativa, de parella, etc.) e a da súa contorna. CB3 CG6 CE19 CT7
 CB5 CG9 CT8
 Capacitalo para reflexionar sobre a súa experiencia como aprendiz de linguas, tanto aquí en Vigo (nunha situación de inmersión cultural) como ao longo do seu itinerario vital e educativo. CT10
 Sensibilizar ao alumnado respecto das enormes implicacións comunicativas, emocionais, identitarias, culturais e educativas do fenómeno do bilingüismo.

Contidos

Tema	
1. O concepto de bilingüismo.	1.1 Concepto primario de bilingüismo e complexificación do mesmo. 1.2 Linguas primeiras e distribución interna das linguas nos bilingües. 1.3 A identidade emocional dos bilingües. 1.4 Tipos de bilingüismo.
2. Bilingüismo e comunicación intercultural.	2.1 A experiencia bilingüe como experiencia intercultural. 2.2 O biculturalismo. 2.3 ¿Que é adquisición cultural? ¿En que consiste aprender unha nova cultura? 2.4 A hibridación identitaria. 2.5 As parellas bilingües e/ou biculturales.
3. ¿Como falamos e simbolizamos as nosas emocións e identidades os bilingües?	3.1 ¿Que son as identidades conversacionais? 3.2 A esencial subxectividade da fala. 3.3 Pragmática da conversa bilingüe. 3.4 Os indicios de contextualización. 3.5 Principais estratexias discursivas (code-switching) na fala bilingüe. 3.6 Análise de casos.
4. Desenvolvemento das capacidades intelectivas nos bilingües.	4.1 O desenvolvemento da arbitrariedade lingüística en bilingües e en monolingües. 4.2 A atención selectiva. 4.3 A memoria e a intelixencia xeral. 4.4 A resolución das tarefas verbais. 4.5 Conciencia metalingüística en bilingües e en monolingües. 4.6 Bilingüismo e personalidade.
5. Bilingüismo e visión do mundo.	5.1 A hipótese Sapir-Whorf. 5.2 Relación entre as estruturas mentais (léxicas e gramaticais) dos bilingües e os seus sistemas de pensamento. 5.3 O peso do experiencial e da competencia comunicativa. 5.4 Análise de casos.
6. Adquisición bilingüe e bilingüismo familiar.	6.1 Socialización bilingüe infantil. 6.2 Socialización bilingüe adulta. 6.3 Etapas na adquisición bilingüe infantil. 6.4 Adquisición bilingüe fono-prosódica. 6.5 Adquisición bilingüe fonolóxica. 6.6 Adquisición bilingüe morfo-sintáctica. 6.7 Adquisición bilingüe léxico-semántica. 6.8 Adquisición bilingüe pragmático-conversacional.
7. A aprendizaxe de segundas linguas (L2, L3, L4, etc.).	7.1 Noción de linguas segundas. 7.2 Aprendizaxe regulada e aprendizaxe espontánea. 7.3 Fases na aprendizaxe de segundas linguas. 7.4 A aprendizaxe de linguas segundas como experiencia persoal. 7.5 Aprendizaxe de L2, L3, etc., en situacións de inmersión cultural (en Vigo, etc.).
8. Educación bilingüe e políticas lingüísticas.	8.1 O debate sobre a educación bilingüe. 8.2 Educación bilingüe e mantemento das linguas minoritarias. 8.3 O problema da lingua vehicular en clase de L2. 8.4 O uso estratéxico do code-switching en clases de L2 (translanguaging).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16	27	43
Lección maxistral	32	25	57
Traballo	0	50	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Realizaranse prácticas en clases, en relación cos contidos do temario. Ditas prácticas servirán como base para a posterior realización en casa por parte dos alumnos, dos 3 pequenos traballos de curso que deberán entregar por escrito.
Lección maxistral	Explicaranse os contidos do temario e lanzaranse problemas ao aire para pensar colectivamente sobre eles, fomentando en todos os casos a participación directa dos alumnos e a exposición das súas experiencias bilingües e biculturais particulares (e iso en todos os temas da materia). A devandita diversidade de experiencias será utilizada como ferramenta constante de reflexión a medida que se expliquen os contidos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	O profesor estará a disposición dos alumnos (sexa en clase, sexa en titorías, ou vía electrónica) para solucionar calquera dificultade en relación coa materia, moi especialmente en relación coas prácticas de clase.
Probas	Descrición
Traballo	Os alumnos deberán entregar 3 pequenos traballos por escrito (impresos) ao longo do cuadrimestre. As datas de entrega son as seguintes: 19 de outubro (primeiro traballo); 16 de novembro (2º traballo); e 10 de decembro (3º traballo) de 2020. Os devanditos traballos estarán directamente baseados na experiencia persoal, vivida, que cada alumno posúe con linguas e culturas (e por tanto na reflexión analítica que ela permite, e que iremos pondo a punto en clase), así como nas explicacións teóricas e nas prácticas realizadas en clases.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	A asistencia e participación activa en clases computarase como o 25% da nota final (sendo o 75% restante a cualificación dos 3 traballos escritos de curso). Os alumnos deberán pois asistir a clase coa maior regularidade posible.	25	CB1 CG1 CE5 CT1 CB2 CG2 CE15 CT5 CB3 CG6 CE19 CT7 CB5 CG9 CT8 CT10
Traballo	Os alumnos deberán entregar 3 pequenos traballos por escrito (impresos) ao longo do cuadrimestre. As datas de entrega son as seguintes: 19 de outubro (primeiro traballo); 16 de novembro (2º traballo); e 10 de decembro (3º traballo) de 2020. Os devanditos traballos estarán directamente baseados na experiencia persoal que cada alumno posúe con linguas e culturas (e por tanto na reflexión analítica que tal experiencia permite, e que iremos pondo a punto en clase), así como nas explicacións teóricas e nas prácticas realizadas en clases.	75	CB1 CG1 CE5 CT1 CB2 CG2 CE15 CT5 CB3 CG6 CE19 CT7 CB5 CG9 CT8 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira edición de Actas (xaneiro de 2021).

A avaliación (continua) realizarase segundo o detallado máis arriba. É obrigatorio entregar os 3 traballos (individuais e por escrito) previstos na avaliación. A nota final calcularase a partir das notas obtidas, aplicando as porcentaxes especificadas. O alumnado que non satisfacera debidamente as devanditas condicións (asistencia a clases e mais entrega de 3 traballos) nesta primeira edición de Actas (xaneiro de 2021), ha ser avaliado na segunda edición de Actas (xullo de 2021) mediante un exame baseado nos contidos da materia.

Recoméndase unha participación activa no desenvolvemento das clases, cousa que se traduce tanto na consulta de dúbidas coma nunha actitude participativa durante as clases -teóricas e prácticas- participación que se espera particularmente intensa.

En calquera dos casos, é responsabilidade do alumno manterse ó tanto do traballo na materia: datas de entrega dos 3 traballos de curso; lecturas e prácticas para clase entregados polo profesor (materiais que este ha deixar na fotocopidora e mais en Faitic), etc.

Segunda edición de Actas (xullo de 2021).

O exame correspondente á segunda edición de Actas (xullo de 2021) ha ter lugar na data, hora e aula do calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade, e nel a avaliación levarase a cabo mediante un exame (teórico e práctico, incluídas as lecturas obrigatorias) sobre os contidos da materia. Naturalmente, só terán que presentarse a este exame aqueles alumnos

que no teñan realizado un traballo abondo durante o curso.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Grosjean, François & Pavlenko, Aneta, http://www.francoisgrosjean.ch/blog_en.html,

Pavlenko, Aneta, <http://www.anetapavlenko.com/blog.html>,

Bilingual Family Newsletter, http://www.multilingualmatters.com/bilingual_family_archive.asp,

Appel, René & Muysken, Pieter, **Bilingüismo y contacto de lenguas**, (traducción al español), Ariel, 1987/1996

Baker, Colin & Prys Jones, Sylvia (eds.), **Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education**, 1ª, Multilingual Matters, 1998

Grosjean, François, **Life with two languages. An introduction to bilingualism**, 1ª, Harvard University Press, 1982

Grosjean, François, **Bilingual: Life and Reality**, 1ª, Harvard University Press, 2010

Grosjean, François, **Bilinguismo. Miti e realtà**, (traducción al italiano), Mimesis, 2015

Grosjean, François, **Parler plusieurs langues. Le monde des bilingues**, 1ª, Albin Michel, 2015

Li Wei (ed.), **The Bilingualism Reader**, 1ª, Routledge, 2000

Siguan, Miquel, **Bilingüismo y lenguas en contacto**, 1ª, Alianza Editorial, 2001

Siguan, Miquel y Mackey, William F., **Educación y bilingüismo**, 1ª, Santillana/UNESCO, 1986

Bibliografía Complementaria

Alfonzetti, Giovanna, **Il discorso bilingue**, 1ª, Franco Angeli, 1992

Auer, Peter & Li Wei (eds.), **Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication**, 1ª, Mouton de Gruyter, 2007

Baker, Colin, **Fundamentos de bilingüismo y educación bilingüe**, (traducción al español), Multilingual Matters, 2001/2006

Belcher, Diane & Connor, Ulla (eds.), **Reflections on Multiliterate Lives**, 1ª, Multilingual Matters, 2001

Bhatia, Tej. K. & Ritchie, C. William (eds.), **The Handbook of Bilingualism**, 2ª, Blackwell, 2012

Contento, Silvana (a cura di), **Crescere nel bilinguismo. Aspetti cognitivi, linguistici ed emotivi**, 1ª, Carocci editore, 2016

Costa, Albert, **El cerebro bilingüe. La neurociencia del lenguaje**, 1ª, Debate, 2017

De Houwer, Annick & Ortega, Lourdes (eds.), **The Cambridge Handbook of Bilingualism**, 1ª, Cambridge University Press, 2019

García, Ofelia, **Bilingual education in the 21st century: A global perspective**, 1ª, Wiley-Blackwell, 2009

Jackson, Jane, **Language, identity and study abroad. Sociocultural perspectives**, 1ª, Equinox, 2008

Mahootian, Shahrzad, **Bilingualism**, 1ª, Taylor & Francis, 2019

Pavlenko, Aneta, **Emotions and multilingualism**, 1ª, Cambridge University Press, 2005

Pavlenko, Aneta, **Bilingual minds: Emotional experience, expression and representation**, 1ª, Multilingual Matters, 2006

Pavlenko, Aneta, **The bilingual mind and what it tells us about language and thought**, 1ª, Cambridge University Press, 2014

Piller, Ingrid, **Bilingual couples talk: The discursive construction of hybridity**, 1ª, John Benjamins, 2002

Romaine, Suzanne, **Bilingualism**, 2ª, Blackwell, 1989/1995

Mahootian, Shahrzad, **Bilingualism**, Taylor & Francis, 2019

Sánchez López, Mª Pilar y Rodríguez de Tembleque, Rosario, **El bilingüismo. Bases para una intervención psicológica**, 1ª, Síntesis, 1997

Saunders, George, **Bilingual children: From birth to teens**, 1ª, Multilingual Matters, 1988

Skutnabb-Kangas, Tove, **Bilingualism or not - The education of minorities**, 2ª, Multilingual Matters, 2007

Lorenzo Suárez, Anxo; Ramallo Fernández, Fernando e Rodríguez Yáñez, Xoán Paulo (Editores-Fundadores, **Estudios de Sociolingüística**, Servicio de Publicacións, 2000-2006

Rodríguez Yáñez, Xoán Paulo (Editor-in-Chief) [ata 2013, con F. Ramallo], **Sociolinguistic Studies**, Equinox Publishing, 2007-2019, etc.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Comunicación intercultural/ODIEV01DIEH12004

Outros comentarios

As clases impartiranse en español.

Recoméndase ter un nivel mínimo de lingua española, para poder seguir a materia con certo rendemento.

Con todo, o profesor procura adaptarse aos (moi) diferentes graos de competencia en español cos que inevitablemente se vai a atopar en clase.

Recoméndase encarecidamente o uso da nosa biblioteca e a realización das lecturas que ao longo do curso recomende o profesor.

É responsabilidade do alumno manterse ao tanto de cantos materiais vaia deixando o profesor na plataforma dixital Faitic (guía docente, guións temáticos, documentos con explicacións teóricas, documentos de lectura, traballos encargados, prazos de entrega dos mesmos, etc.).

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

EN CASO DE REPRODUCIRSE A ALERTA SANITARIA

Manteranse as metodoloxías, os contidos, a avaliación e as titorías (pasando a realizarse a través das ferramentas proporcionadas pola Universidade de Vigo, especialmente a través de Faitic e do correo electrónico).

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudiantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudiantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Linguas, comunicación e culturas**

Materia	Linguas, comunicación e culturas			
Código	ODIEV01DIEH12002			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua, sociedade e cognición**

Materia	Lingua, sociedade e cognición			
Código	ODIEV01DIEH12003			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Tradución e lingüística			
Coordinador/a	Cabeza Pereiro, María del Carmen			
Profesorado	Cabeza Pereiro, María del Carmen			
Correo-e	cabeza@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Propónse o estudo da linguaxe na sociedade, dándolle relevancia aos conceptos de cultura e diversidade. Tamén se atenderá á relación entre a linguaxe e a cognición.			

Competencias

Código	
CB3	Que o estudiantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CG9	Posuír as habelancias de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de xeito autónomo baseándose nos coñecementos adquiridos e no uso das novas tecnoloxías.
CE5	Coñecemento dos conceptos e métodos da análise lingüística.
CT1	Capacidade de aplicar os coñecementos á práctica
CT6	Capacidade de xestionar a información.
CT7	Apreciación da diversidade e a multiculturalidade.
CT8	Habilidade para traballar de forma autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Que o estudiantado sexa capaz de interpretar datos relacionados coa diversidade lingüística e adquiera unha valoración responsable da mesma.	CB3	CE5	CT1	CT6 CT7 CT8
Que o alumnado comprenda os fundamentos da cognición en relación coa linguaxe e sexa capaz de recoñecer os esquemas e procesos relevantes tanto na conceptualización como no desenvolvemento lingüísticos.	CG9	CE5	CT6	
Que as e os estudantes desenvolvan habilidades de elaboración dun traballo de lingüística descritiva ou de procura de documentación sobre linguas que lles permita consolidar a súa autonomía.	CB3	CG9	CE5	CT1 CT6 CT8

Contidos

Tema	
1 A linguaxe e as linguas	1.1 Características da linguaxe humana. A comunicación animal 1.2 Unidade e diversidade. Os universais lingüísticos 1.3 Linguas "mellores" e linguas "peores". Os prexuízos lingüísticos. Linguas máis ou menos complexas
2 Lingua e cultura	2.1 Que é cultura 2.2 A Antropoloxía lingüística 2.3 A relatividade lingüística 2.4 Acontecementos comunicativos e competencia comunicativa. O contexto 2.5 Culturas orais e culturas letradas. Introducción aos sistemas de escritura. Función social e simbólica da escritura.
3 A diversidade lingüística	3.1 Diferenzas e semellanzas entre as linguas 3.2 Ecolingüística 3.3 Clasificacións de linguas 3.4 Universais e Tipoloxía lingüística

4 Linguaxe e conceptualización	4.1 Categorización e prototipos 4.2 Conceptualización. Dominios conceptuais. Léxico e gramática 4.3 Metáfora e metonimia conceptuais
5 Linguaxe en movemento: os xestos	5.1 A xestualidade na comunicación. Comunicación non verbal. Tipos de xestos. Os xestos na evolución da linguaxe 5.2 As modalidades da comunicación. Modalidade oral-auditiva e modalidade viso-xestual. Linguas de signos
6 Cognición e desenvolvemento lingüístico	6.1 Xeneralidades sobre a fala infantil 6.2 Etapas no desenvolvemento 6.3 A adquisición das habilidades lingüísticas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	14	48	62
Lección maxistral	24	0	24
Estudo previo	6	54	60
Actividades introdutorias	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	A profesora formulará problemas prácticos relacionados coas explicacións desenvolvidas nas leccións maxistras e o alumnado deberá buscar as solucións correctas. Unha parte desta metodoloxía realizarase en clase e outra parte de forma autónoma.
Lección maxistral	Explicacións, basicamente teóricas, sobre a estrutura e contido dos temas. Levan apoio visual para facilitar o seu seguimento.
Estudo previo	Tarefa individual de descrición e comentario dun texto da lingua materna, ou ben de procura e análise de fontes documentais. Será programado e supervisado pola profesora.
Actividades introdutorias	Explicacións sobre o desenvolvemento da materia, como se avalía, como se contacta coa profesora, etc. Debido á diversidade do alumnado meta, prevese que estas actividades se prolonguen ou repitan tendo en conta as necesidades específicas.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Estudo previo	A profesora proporcionará as indicacións necesarias, nas sesións presenciais e a través da plataforma de teledocencia. Para as dúbidas particulares, utilizaranse as titorías convencionais ou o correo electrónico.
---------------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Resolución de problemas	A profesora formulará problemas prácticos relacionados coas explicacións desenvolvidas nas leccións maxistras e o alumnado deberá buscar as solucións correctas. Unha parte desta metodoloxía realizarase en clase e outra parte de forma autónoma.	25	CB3	CE5	CT1 CT7
Estudo previo	Tarefa individual de descrición e comentario dun texto da lingua materna, ou ben de procura e análise de fontes documentais. Será programado e supervisado pola profesora.	50	CB3	CG9 CE5	CT1 CT6 CT7 CT8
Exame de preguntas obxectivas	Proba de preguntas curtas na que se buscará que o alumnado demostre que comprende os conceptos básicos. Buscaranse na medida do posible exemplos prácticos máis que definicións teóricas.	25	CB3	CE5	CT1 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá unha segunda oportunidade, nos meses de xuño e xullo, para o alumnado que non consiga superar a materia. Nela, as porcentaxes da avaliación serán as mesmas, de tal xeito que se haberá de entregar quince días antes do exame a proba ou probas de avaliación que non se superaron (resolución de problemas e/ou estudo previo) ou, no seu caso, haberá de facerse o exame.

Se se detectase copia nunha proba de avaliación se anulará o exercicio, e a calificación da proba será 0.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bernárdez, Enrique, **Qué son las lenguas**, Alianza Editorial, 1999

Junyent, Carme, **La diversidad lingüística. Didáctica y recorrido de las lenguas del mundo**, Octaedro, 1999

Lakoff, George & Mark Johnson, **Metaphors we live by.**, The University of Chicago Press, 1980

Eberhard, David M., Gary F. Simons, and Charles D. Fennig (eds.), **Ethnologue: Languages of the World**, 22nd edition, SIL International, 2019

Moseley, Christopher (ed.), **Atlas of the World's Languages in Danger**, UNESCO Publishing, 2010

Bibliografía Complementaria

Altmann, Gerry T. M., **The Ascent of Babel**, Oxford University Press, 1997

Bavin, Edith Laura, ed, **The Cambridge Handbook of Child Language**, Cambridge University Press, 2009

Deutscher, Guy, **Through the Language Glass. How Words Colour Your World**, William Heinemann, 2010

Duranti, Alessandro, **Linguistic Anthropology**, Cambridge University Press, 1997

McNeill, David, **Hand and mind. What gestures reveal about thought**, The University of Chicago Press, 1992

Recomendacións

Outros comentarios

É responsabilidade do estudiantado consultar os materiais dispoñibles na plataforma FAITIC (novidades, documentos, cualificacións) e estar ao tanto dos avisos e das datas de realización das diferentes probas.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Mantéñense as metodoloxías docentes, as titorías e as probas de avaliación segundo están previstas na guía docente, coa única modificación que resulta de que se farían mediante as ferramentas proporcionadas pola Universidade de Vigo (aulas e despachos virtuais, correo electrónico, Faitic).

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudiantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudiantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación intercultural**

Materia	Comunicación intercultural			
Código	ODIEV01DIEH12004			
Titulación	Oferta de Materias Específicas de Departamentos para Alumnos ISEP, Erasmus e Visitantes			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Tradución e lingüística			
Coordinador/a	Rodríguez Yáñez, Xoan Paulo			
Profesorado	Rodríguez Yáñez, Xoan Paulo Sentí Janssen, Alicia			
Correo-e	xoanp@uvigo.es			
Web	http://journals.equinoxpub.com/index.php/SS			
Descrición xeral	<p>Nesta materia enfocaremos a comunicación desde a perspectiva intercultural. O punto de partida son pois, por unha banda, (a) as chamadas premisas culturais (adquiridas na nosa socialización e nas que se basean os nosos patróns comunicativos), sobre cuxa base os falantes creamos acción interaccional con outros falantes; doutra banda, (b) as identidades e os estilos conversacionais, non só entendidos culturalmente senón tamén como individuacións da fala.</p> <p>Deste xeito, o cultural-aprendido sitúanos dentro de culturas (a cultura chinesa, a alemá, etc.) e de sub-culturas (sub-culturas de xénero, de idade, rexionais, etc.), que aplicamos na interacción social, e tanto na nosa vida privada (familiar, de pandilla, de parella, local, etc.) como na nosa vida pública (socialización escolar e universitaria, laboral, aprendizaxe de novas L2, etc.).</p> <p>Os contidos, as prácticas e as lecturas estarán orientados a capacitar ao alumnado para unha análise reflexiva da súa propia experiencia intercultural (persoal, familiar, educativa, de parella, etc.) e a da súa contorna; tanto no seu país de orixe como a través da súa experiencia como aprendiz de linguas (L2, L3, L4, etc.) e, no caso concreto da súa estancia en Vigo, como aprendiz de español nunha situación de inmersión cultural na que, de maneira constante, atópase en situacións de comunicación intercultural nas que son frecuentes as disfuncións comunicativas (malentendidos e incompresións).</p> <p>As pequenas tarefas de investigación desenvolvidas contribuirán á sensibilización respecto das implicacións comunicativas, emocionais, identitarias, culturais e educativas que posúe a perspectiva intercultural, aplicada ademais á súa aprendizaxe dunha nova lingua no seo dunha nova cultura.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que o estudantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.
CG2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permita ao estudantado acceder ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.
CG6	Ser quen de apreciar outras culturas e expresións artísticas e competentes para sensibilizar á contorna propia na apreciación da diversidade intercultural. Explorar ademais as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudadas no grao.
CG9	Posuír as habelencias de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de xeito autónomo baseándose nos coñecementos adquiridos e no uso das novas tecnoloxías.
CE15	Coñecemento das repercusións lingüísticas e interculturais do contacto de linguas.
CE19	Capacidade para avaliar criticamente a bibliografía consultada e encadrala nunha perspectiva teórica.
CT1	Capacidade de aplicar os coñecementos á práctica
CT5	Capacidade de xerar novas ideas.
CT7	Apreciación da diversidade e a multiculturalidade.
CT10	Capacidade de análise e síntese.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaces de reflexionar sobre a propia experiencia comunicativa como experiencia intercultural.	CB1 CB2 CB3 CB5
Observar e valorar as diferenzas interculturais, tanto de base comunicativa directa como indirecta, e tanto non verbais (proxémica e kinésica) como verbais (e a través de calquera dos indicios de contextualización posibles), incluídos os mundos culturais e as súas premisas.	CG1 CG2 CG6 CG9
Estar en disposición de detectar as incompreensións e os malentendidos interculturais, e de analizar as causas da súa existencia.	CE15 CT1 CE19 CT5 CT7 CT10

Contidos	
Tema	
1. Os conceptos de cultura e de subcultura.	1.1 Noción de cultura. 1.2 Noción de subcultura. 1.3 A experiencia social e a comunicación como experiencias interculturais. 1.4 Nocións de malentendido e de incompreensión. 1.5 Proximidade e distancia interculturais.
2. O desembarco nunha nova cultura (I).	2.1 Semiótica cultural: os culturemas. 2.1.1 A cultura como comunicación ambiental. 2.2 O recién chegado a unha cultura. 2.3 Observación das diferenzas cronémicas. 2.4 Observación das diferenzas proxémicas. 2.5 Observación das diferenzas xestuais.
3. O desembarco nunha nova cultura (II).	3.1 Diferenzas paraverbais. 3.1.1 Os tipos culturais de voces. 3.2 Culturas locuaces e culturas lacónicas. 3.3 O silencio e os seus valores culturais. 3.4 A fala de contacto: comparación intercultural.
4. Pragmática intercultural e malentendidos.	4.1 ¿Que estuda a pragmática intercultural? 4.2 A cortesía verbal. 4.2.1 Imaxe positiva e imaxe negativa. 4.2.2 As estratexias de cortesía: estudo de casos en diferentes culturas. 4.3 O sistema de toma de quenda: o seu funcionamento en distintas culturas.
5. Os tabús e outros delitos discursivos.	5.1 Noción de tabú. 5.2 Tipos de tabús. Os tabús temáticos: comparación intercultural. 5.3 Outros delitos discursivos. 5.3.1 A mentira: comparación intercultural.
6. A interacción muller-home e os malentendidos.	6.1 Os xéneros como subculturas. 6.1.1 Modelos de socialización de xénero: comparación intercultural. 6.2 Estilos comunicativos feminino e masculino. 6.2.1 Principais diferenzas comunicativas entre homes e mulleres. 6.2.2 Malentendidos interxéneros: estudo de casos.
7. Os estereotipos e o racismo.	7.1 A percepción interpersoal entre descoñecidos. 7.2 Papel dos estereotipos nos nosos esquemas de pensamento. 7.3 O achegamento intercultural ao outro. 7.3.1 O achegamento estereotípico. 7.3.2 Estereotipos de clase, de xénero, de lingua, de acento, nacionais, e de cor de pel. 7.4 Estudo de casos.
8. As aulas de clase de L2 como situación intercultural.	8.1 Algo sobre etnografía da aula de L2. 8.2 Os profesores como mediadores da L2 e a súa cultura. 8.3 Estilos de aprendizaxe das L2 e malentendidos na aula. 8.4 O problema da lingua vehicular. 8.4.1 Estilos de ensino de L2 e lingua vehicular.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16	27	43
Lección maxistral	32	25	57
Traballo	0	50	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Realizaranse prácticas en clases, en relación cos contidos do temario. Ditas prácticas servirán como base para a posterior realización en casa por parte dos alumnos de 3 pequenos traballos de curso que deberán entregar por escrito.
Lección maxistral	Explicaranse os contidos do temario e proporanse cuestións para pensar colectivamente sobre as mesmas, fomentando en todos os casos a participación directa dos alumnos e a exposición da súa experiencia intercultural particular (e iso para cada tema da materia). A diversidade cultural da clase será aproveitada como constante ferramenta de reflexión e de contraste.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Os profesores estarán á disposición dos alumnos para solucionar calquera dificultade coa materia, e moi especialmente en relación coas prácticas de clases. Ditas consultas poderán ser resoltas directamente en clase, ou ben en tutorías, ou ben por correo electrónico.
Probas	Descrición
Traballo	Os alumnos deberán entregar 3 pequenos traballos por escrito (impresos) ao longo do cuadrimestre. As datas de entrega son as seguintes: xoves 25 de febreiro de 2021 (primeiro traballo); xoves 25 de marzo (segundo traballo); e xoves 13 de maio de 2021 (terceiro traballo). Os devanditos traballos estarán directamente baseados na experiencia intercultural persoal, vivida, que cada alumno posúe (e por tanto na reflexión analítica que ela permite, e que iremos pondo a punto en clases), así como nas explicacións teóricas, as lecturas e as prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	A asistencia a clase computarase como o 25% da nota final (sendo o 75% restante a cualificación dos 3 traballos de curso). Os alumnos deberán pois asistir a clase coa maior regularidade posible.	25	CB1 CG1 CE15 CT1 CB2 CG2 CE19 CT5 CB3 CG6 CT7 CB5 CG9 CT10
Traballo	Os alumnos deberán entregar 3 pequenos traballos por escrito (impresos) ao longo do cuadrimestre. As datas de entrega son as seguintes: xoves 25 de febreiro de 2021 (primeiro traballo); xoves 25 de marzo (segundo traballo); e xoves 13 de maio de 2021 (terceiro traballo). Os devanditos traballos estarán directamente baseados na experiencia intercultural persoal, vivida, que cada alumno posúe (e por tanto na reflexión analítica que ela permite, e que iremos pondo a punto en clases), así como nas explicacións teóricas, as lecturas e as prácticas.	75	CB1 CG1 CE15 CT1 CB2 CG2 CE19 CT5 CB3 CG6 CT7 CB5 CG9 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira edición de Actas (xuño de 2021).

A avaliación (continua) realizarase segundo o indicado máis arriba. É obrigatorio entregar os 3 traballos (individuais e por escrito) previstos na avaliación. A nota final calcularase a partir das notas obtidas, aplicando as porcentaxes arriba especificadas.

O alumnado que non satisfacera debidamente as devanditas condicións (asistencia a clase e mais entrega dos 3 traballos escritos), ha ser avaliado mediante un exame escrito, teórico e práctico (incluídas as lecturas obrigatorias) sobre os contidos da materia (e na data, hora e aula oficiais de exames que no seu momento faga públicas esta Facultade).

Recoméndase unha participación activa durante as clases, cousa que deberá traducirse tanto na consulta de dúbidas como nunha actitude participativa nas clases (teóricas e prácticas).

En calquera dos casos, é responsabilidade dos alumnos manterse ó tanto do traballo na materia: datas de entrega dos traballos de curso; lecturas e prácticas para clase entregadas polos profesores (materiais que estes han deixar na fotocopiadora e mais en Faitic); etc.

Segunda edición de Actas (xullo de 2021).

Os alumnos suspensos ou non presentados en xuño, disporán dotra oportunidade a través do examen escrito de xullo

(segunda edición de Actas), que ha ter lugar na data, hora e aulas oficialmente previstas no calendario de exames desta Facultade. O exame será teórico e práctico, incluídas as lecturas obrigatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Bettoni, Camilla, **Usare un'altra lingua. Guida alla pragmatica interculturale**, 1ª, Laterza, 2006
- Brown, H. Douglas, **Principles of language learning and teaching**, 6ª, Pearson, 2014
- Cestero Mancera, Ana Mª (coordinadora), **Estudios de comunicación no verbal**, 1ª, Edinumen, 1998
- Grosjean, François, **Bilingual: Life and reality**, 1ª, Harvard University Press, 2010
- Hernández Sacristán, Carlos, **Culturas y acción comunicativa. Introducción a la pragmática intercultural**, 1ª, Octaedro, 1999
- Jackson, Jane, **Language, identity and study abroad. Sociocultural perspectives**, 1ª, Equinox, 2008
- Morris, Desmond, **People watching. The Desmond Morris Guide to body language**, Vintage Books, 1977/2002
- Morris, Desmond, **Bodytalk. A world guide to gestures**, 1994
- Piller, Ingrid, **Intercultural communication. A critical introduction**, 1ª, Edinburgh University Press, 2011
- Poyatos, Fernando, **La comunicación no verbal. Volumen I. Cultura, lenguaje y conversación**, 1ª, Istmo, 1994
- Sarangí, S., **Accounting for mismatches in intercultural selection interviews**, 1994
- Scollon, Ron & Scollon, S. W., **Intercultural communication: A discourse approach**, 2ª, Blackwell, 2000
- Tannen, Deborah, **Discourse in cross-cultural communication (= Special issue)**, 1986
- Tannen, Deborah, **Género y discurso**, (traducción al español), Paidós, 1996

Bibliografía Complementaria

- Agar, M., **Language shock: Understanding the culture of conversation**, 1ª, William Morrow, 1994
- Basso, K., **To give up on words: Silence in Western Apache culture**, Penguin, 1972
- Blum-Kulka, Shoshana, **Dinner talk: Culture patterns of sociability and socialization in family discourse**, 1ª, Lawrence Erlbaum, 1997
- Bowe, H. & Martin, K., **Communication across cultures: Mutual understandings in a global world**, 1ª, Cambridge University Press, 2007
- Burgen, Stephen, **La lengua de tu madre. El libro de los tacos e improperios de Europa**, (traducción al español), Planeta, 1996/1997
- Duranti, Alessandro, **Linguistic anthropology**, 1ª, Cambridge University Press, 1997
- Goddard, C. (ed.), **Ethnopragmatics: Understanding discourse in cultural context**, 1ª, Mouton de Gruyter, 2006
- Gudykunst, W. B. (ed.), **Cross-cultural and intercultural communication**, 1ª, Sage, 2003
- Hall, Edward T., **The silent language**, 1ª, Doubleday & Company, 1959
- Hall, Edward T., **The hidden dimension**, 1ª, Doubleday & Company, 1966
- Hall, Edward T., **Beyond culture**, 1ª, Doubleday & Company, 1976
- Hall, Edward T., **The dance of life**, 1ª, Anchor Press & Doubleday, 1983
- Jackson, Jane (ed.), **The Routledge handbook of language and intercultural communication**, 1ª, Routledge, 2012
- Kasper, G., **The role of pragmatics in language teacher education**, 1ª, McGraw-Hill, 1997
- Kecskes, Istvan, **Intercultural pragmatics**, 1ª, Oxford University Press, 2014
- Kochman, T., **Black and white styles in conflict**, 1ª, University of Chicago Press, 1981
- Lustig, M. W. & Koester, J., **Intercultural competence: Interpersonal communication across cultures**, 5ª, Allyn and Bacon, 2005
- Moerman, M., **Talking culture: Ethnography and conversation analysis**, 1ª, University of Pennsylvania Press, 1988
- Palmer, Gary B., **Lingüística cultural**, (traducción al español), Alianza Editorial, 2000
- Pavlenko, Aneta & Blackledge, Adrian (eds.), **Negotiation of identities in multilingual contexts**, 1ª, Multilingual Matters, 2004
- Piller, Ingrid, **Bilingual couples talk: The discursive construction of hybridity**, 1ª, John Benjamins, 2002
- Poyatos, Fernando, **La comunicación no verbal. Volumen II. Paralenguaje, kinésica e interacción**, 1ª, Istmo, 1994
- Riggenbach, H., **Toward and understanding of fluency: A microanalysis of non-native speaker conversations**, 1991
- Samovar, L. A. & Porter, R. E. (eds.), **Intercultural communication: A reader**, 1ª, Thomson Wadsworth, 2003
- Scollon, Ron & Wong-Scollon, S., **Topic confusion in English-Asian discourse**, 1991
- Tannen, Deborah, **The pragmatics of cross-cultural communication**, 1984

Recomendacións

Outros comentarios

As clases impartiranse en español.

Recoméndase ter un nivel mínimo en español, para poder seguir as clases con certo rendimento.

Con todo, os profesores procuran adaptarse aos (moi) diferentes niveis de competencia en español que sen dúbida concorrerán na aula.

Recoméndase encarecidamente o uso da nosa biblioteca e a realización das lecturas que ao longo do curso recomenden os profesores.

É responsabilidade do alumno manterse ao tanto de cantos materiais vaian deixando os profesores na plataforma dixital Faitic (guía docente, guións temáticos, documentos explicativos da teoría, documentos de lectura, traballos encargados, prazos de entrega dos mesmos, etc.).

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

EN CASO DE REPRODUCIRSE A ALERTA SANITARIA

Manteranse as metodoloxías, os contidos, a avaliación e as titorías (que pasarán a realizarse a través das ferramentas proporcionadas pola Universidade de Vigo, especialmente a través de Faitic e do correo electrónico).

Na modalidade mixta, na que unha parte do estudiantado permanecerá na clase, seguindo o resto do estudiantado as clases dun modo preferentemente síncrono ou asíncrono dependendo da ferramenta que mellor se adapte a cada unha, as metodoloxías, a atención personalizada e a avaliación serán as mesmas que as da modalidade presencial, adaptando os grupos e quendas para cumprir coa normativa sanitaria.
